

Akademia Górniczo Hutnicza
im. Stanisława Staszica w Krakowie

Wydział Inżynierii Metali i Informatyki Przemysłowej
Katedra Informatyki Stosowanej i Modelowania

Praca Dyplomowa Inżynierska

**„Interaktywne przetwarzanie obrazów mikroskopowych
związanych z oceną adhezji składników komórkowych”**

**„Interactive processing of microscopic images
related to evaluation adhesion of cellular components”**

autor: Konrad Lenart
kierunek: Inżynieria Obliczeniowa
opiekun pracy: dr hab. Magdalena Kopernik

Kraków, 2020

Upředzony o odpowiedzialności karnej na podstawie art. 115 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tj. Dz.U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 z późn. zm.): „Kto przywłaszcza sobie autorstwo albo wprowadza w bład co do autorstwa całości lub części cudzego utworu albo artystycznego wykonania, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3. Tej samej karze podlega, kto rozpowszechnia bez podania nazwiska lub pseudonimu twórcy cudzy utwór w wersji oryginalnej albo w postaci opracowania, artystyczne wykonanie albo publicznie zniekształca taki utwór, artystyczne wykonanie, fonogram, wideogram lub nadanie.”, a także upředzony o odpowiedzialności dyscyplinarnej na podstawie art. 211 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (tj. Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.) „Za naruszenie przepisów obowiązujących w uczelni oraz za czyny uchybiające godności studenta student ponosi odpowiedzialność dyscyplinarną przed komisją dyscyplinarną albo przed sądem koleżeńskim samorządu studenckiego, zwanym dalej „sądem koleżeńskim”, oświadczam, że niniejszą pracę dyplomową wykonałem osobiście, samodzielnie, i że nie korzystałem ze źródeł innych niż wymienione w pracy.

Kraków, dnia.....
(miejscowość)

.....
(podpis)

Spis treści

1	Wstęp	3
2	Cele i założenia	4
2.1	Cel główny	4
2.2	Cele poboczne	4
2.3	Założenia	4
2.4	Podstawowe funkcje biblioteki	4
2.5	Podstawowe funkcje aplikacji okienkowej	5
2.6	Rekomendacje	5
3	Rozdział I. Część teoretyczna	6
3.1	Adhezja	6
3.2	Rozszerzenie TIFF	6
3.3	Binaryzacja	6
3.4	Elementy Struktural	6
3.5	Sąsiedztwo	8
3.6	Erozja	9
3.7	Dylatacja	10
3.8	Otwarcie morfologiczne	11
3.9	Zamknięcie morfologiczne	11
3.10	Korekcja Gamma	12
4	Rozdział II. Część Praktyczna	13
4.1	Wykorzystane oprogramowanie	13
4.2	Diagram UML aplikacji	13
4.3	Omówienie implementacji	13
4.4	Omówienie interfejsu	13
4.5	Listing kodu	13
	Wnioski	14
6	Podsumowanie	15
7	Bibliografia	16

1 Wstęp

Każdy dzień to nowy rekord postępu dla całej cywilizacji technicznej. Szybkość z jaką pojawiają się nowe technologie stale rośnie. Nikogo nie dziwi już ile ludzkość potrafi dokonać w ciągu dwudziestu czterech godzin. Obecny trend rozwoju zawdzięczamy pojawieniu się komputerów. Komputery zastąpiły ludzi w wielu czynnościach, stworzyły także nowe miejsca pracy. Wyreczają nas w skomplikowanych obliczeniach, pozwalają testować systemy bezpieczeństwa w samochodach bez konieczności ich niszczenia, nauczyliśmy je nawet pilotować olbrzymie samoloty. Każdy z nas nosi w kieszeni większą moc obliczeniową niż komputery obecne na statkach kosmicznych, które lądowały na księżycu w ramach programu Apollo. Zaprzągnięcie komputerów do automatyzacji pracy, którą ludzie do tej pory wykonywali ręcznie zaoszczędza nam sporo czasu. Charakter tej pracy jest analogiczny - zastąpienie ludzi w mozolej, ręcznej ocenie adhezji składników komórkowych - automatycznym procesem, który przez człowieka będzie tylko nadzorowany.

Jedną z najważniejszych dziedzin, w której komputery znalazły zastosowanie jest medycyna. Postęp w tej dziedzinie ratuje każdego dnia miliony istnień na całym świecie. W niniejszej pracy podjęto próbę oceny adhezji składników komórkowych wykorzystując do tego analizę i przetwarzanie obrazów cyfrowych pochodzących z mikroskopu. Z pomocą odpowiednich algorytmów zliczone zostają obiekty widoczne na zdjęciu. Następnie bazując na faktach o składnikach komórkowych krwi obiekty zostają zakwalifikowane jako komórka krwi lub odrzucone.

Założeniem pracy było stworzenie łatwej w obsłudze biblioteki napisanej w języku C++. Biblioteka napisana została w taki sposób, aby z łatwością można było dołączyć ją do istniejących projektów w środowisku Visual Studio. Cele poboczne pracy to stworzenie interfejsu użytkownika w celu zaprezentowania funkcjonalności biblioteki. Do tego celu wykorzystana została aplikacja na komputery osobiste z wykorzystaniem .NET Framework 4.7.2. Dokładny opis biblioteki, jak i interfejsu użytkownika ma miejsce w rozdziale drugim. po części teoretycznej traktującej o wszystkich wykorzystanych w programie zagadnieniach związanych z analizą i przetwarzaniem obrazów cyfrowych.

2 Cele i założenia

2.1 Cel główny

Stworzenie biblioteki zajmującej się analizą i przetwarzaniem obrazów cyfrowych. Biblioteka ma za zadanie ocenę adhezji komórek krwi widocznych na obrazach pochodzących z mikroskopu. Podczas pracy nad biblioteką utrzymywany był kontakt z osobami, które będą z niej korzystać. Napisana została w taki sposób, aby dostosować jej funkcjonalności do istniejącej już metodologii. Biblioteka ma również drugie zadanie - ułatwić oraz usprawnić pracę tym osobom. Dzięki temu analiza obrazów niosących informacje na temat krwi pozwoli zaoszczędzić znaczącą ilość czasu.

2.2 Cele poboczne

Stworzenie interaktywnej aplikacji okienkowej, w której zaprezentowane zostało działanie biblioteki. Aplikacja służy zaprezentowaniu procesów zachodzących podczas analizy i przetwarzania obrazów cyfrowych. Pozwala również na interakcje z procesem, jego zmianę, zatrzymanie, dostosowanie parametrów oraz podgląd tego co się dzieje w czasie rzeczywistym. Do tego celu zostały wykorzystane następujące technologie: C++/CLI, C#, Windows Presentation Foundation oraz .NET Framework 4.7.2.

2.3 Założenia

Głównym założeniem tworzonego oprogramowania było stworzenie biblioteki w taki sposób, aby osoby z niej korzystające z łatwością mogły dodać ją do swoich projektów w środowisku Visual Studio. Funkcjonalności jakie niesie ze sobą nie skupiają się wyłącznie na analizie i przetwarzaniu obrazów cyfrowych. Biblioteka dba również o to aby struktura folderów była w należytym stanie na podstawie głównego folderu. Główny folder powinien gromadzić kolejne foldery tak zwane eksperymenty. Gdzie przez eksperyment rozumiemy folder, w którym znajdują się dane pochodzące z mikroskopu. W każdym z takich folderów dodane zostają odpowiednie pliki odpowiedzialne za ustawienia. Jeżeli dany eksperyment posiada już plik ustawień, jest to jasny sygnał dla programu, że nie należy dodawać kolejnego, a skorzystać z istniejącego.

2.4 Podstawowe funkcje biblioteki

1. Analiza drzewa folderów,

2. Zliczanie komórek krwi na obrazach cyfrowych,
3. Zapis wyniku pracy algorytmu zliczającego ilość komórek krwi w ramach eksperymentu do pliku

2.5 Podstawowe funkcje aplikacji okienkowej

1. Możliwość zmiany ustawień przetwarzania obrazów w ramach eksperymentu -> GUI,
2. Możliwość dostosowania parametrów dla każdego z obrazów w czasie rzeczywistym -> GUI,
3. Możliwość śledzenia algorytmu w czasie rzeczywistym -> GUI,
4. Możliwość podglądu postępu przetwarzania obrazów -> GUI,
5. Wyświetlanie histogramu w ramach eksperymentu -> GUI,
6. Możliwość wyświetlania czasu przetwarzania danego obrazu -> GUI,

2.6 Rekomendacje

Użytkownikom oprogramowania rekomenduje się wykorzystywanie biblioteki na systemie operacyjnym Windows w projektach budowanych z wykorzystaniem MSBuild (Microsoft Build Engine) w konfiguracji 64-bitowej. [7]

3 Rozdział I. Część teoretyczna

3.1 Adhezja

//todo:

3.2 Rozszerzenie TIFF

TIFF - *Tag Image File Format* jest to format plików służący do przechowywania obrazów rastrowych. TIFF ma bardzo szerokie zastosowania. Od urządzeń służących do skanowania czy wysyłania faksów, do analizy i przetwarzania obrazów cyfrowych. Format stworzony przez *Aldus Corporation*, nieistniejące już dzisiaj przedsiębiorstwo przejęte w 1994 przez *Adobe*. TIFF jest elastycznym i adaptatywnym typem plików służącym do przechowywania zdjęć bez utraty ich jakości. Dzięki temu, że przechowywane dane nie tracą jakości, TIFF jest używany do archiwizacji zdjęć, ponieważ w przeciwieństwie do rozszerzenia JPEG, TIFF może być zmieniany i zapisywany wielokrotnie bez utraty jakości obrazu. Rozszerzenie to niesie ze sobą możliwość pracy zarówno wykorzystując kolory z palety RGB czy też monochromatyczne. Jest to bardzo użyteczny format, szczególnie w kontekście analizy i przetwarzania obrazów cyfrowych. [2]

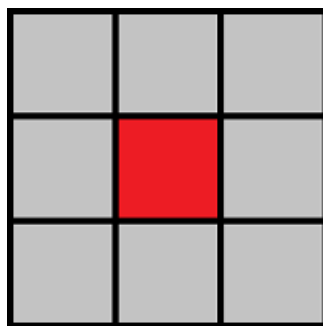
3.3 Binarizacja

Binarizacja - służy do stworzenia nowego obrazu na podstawie innego w taki sposób aby zaznaczyć interesujący nas fragment na czarno(białe tło) lub na biało(czarne tło). Jak sama nazwa wskazuje wartości w nowym obrazie są 0 lub 1. Dzięki binaryzacji jesteśmy w stanie przetwarzać obraz tylko dla fragmentów zaznaczonych w procesie binaryzacji. Binarizację można przeprowadzać na przykład na podstawie wartości kolorów w poszczególnych macierzach RGB. Na przykład: jeżeli *czerwony* > 150 i *zielony* > 200 i *niebieski* < 122 to wartość danego piksela w nowym obrazie równa się 1. Teraz wystarczy zastosować to dla każdego piksela w obrazie wejściowym i naszym obrazem wyjściowym staje się obraz o tym samym rozmiarze z zaznaczonym na czarno obszarem gdzie macierze RGB miały wartości *czerwony* > 150 i *zielony* > 200 i *niebieski* < 122. Tak więc gdy dokonamy już binaryzacji jesteśmy gotowi do kolejnych działań. Takim jak na przykład etykietowanie, erozja, dylatacja, otwarcie, zamknięcie czy innego rodzaju operacje morfologiczne. [1]

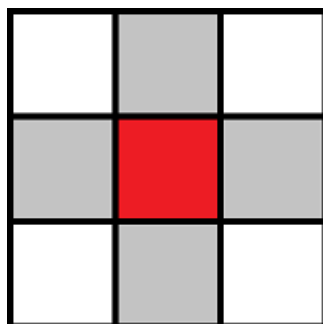
3.4 Elementy Strukturalny

Element Strukturalny - operacje morfologiczne opierają się na elemencie

strukturalnym. Przez element strukturalny należy rozumieć ruchome okno, które przykładane jest do każdego piksela w obrazie. Na podstawie wartości w sąsiedztwie wykonywane są pewne operacje. Po przyłożeniu punktu centralnego do piksela, sprawdzana jest wartość tego piksela. Jeżeli wartość ta jest równa 1 to zazwyczaj oznacza to aktywację. Na przykład zamalowanie odpowiednich sąsiadów danego piksela zgodnie z tym jak wygląda element strukturalny. Każdy z punktów elementu strukturalnego ma odpowiednią wartość. Punkt centralny punktu strukturalnego to miejsce, które przykładana się do kolejnych pikseli w obrazie binarnym. W zależności od operacji morfologicznej, która jest przeprowadzana. Pozostałe piksele przyjmują jakąś wartości 0 lub 1. Przykłady elementów strukturalnych (czerwonym kolorem zaznaczono punkty centralne, szarym wartość 1, białym wartość 0).

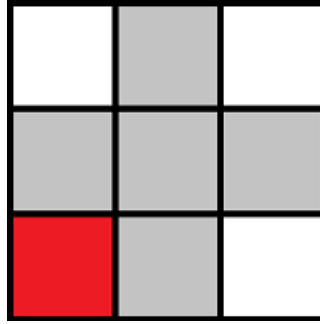

Rysunek 1: (*Opracowanie własne*) Przykład elementu strukturalnego o rozmiarze 3×3 z punktem m w środku. Wszystkie piksele elementu strukturalnego posiadają wartość równą 1.

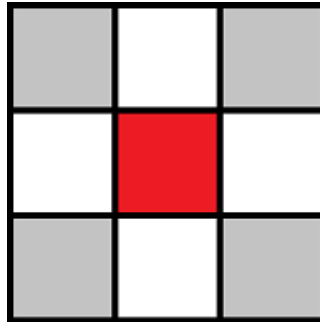

Rysunek 2: (*Opracowanie własne*) Przykład elementu strukturalnego o rozmiarze 3×3 z punktem centralnym w środku. Lewy dolny, lewy górny, prawy dolny oraz prawy górny piksel posiada wartość 0.

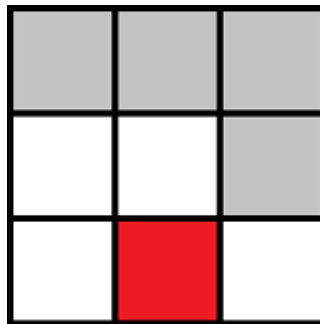

Rysunek 3: (*Opracowanie własne*) Przykład elementu strukturalnego o rozmiarze 3×3 z punktem centralnym w lewym dolnym rogu. Lewy górny, prawy górny oraz prawy dolny piksel posiada wartość 0.

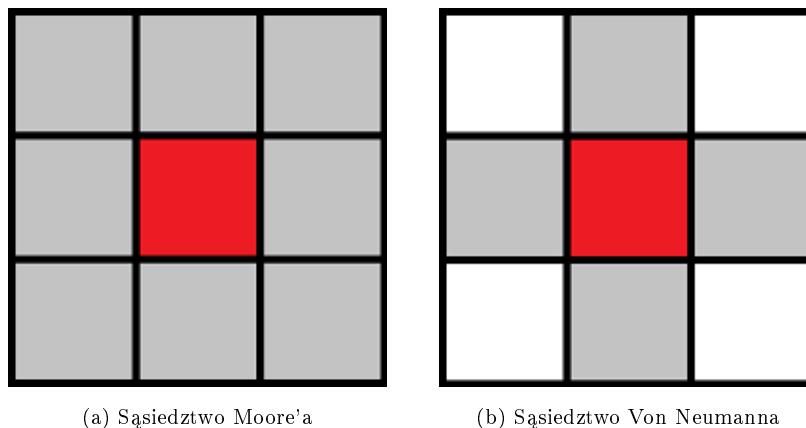
Rysunek 4: (*Opracowanie własne*) Przykład elementu strukturalnego o rozmiarze 3×3 z punktem centralnym w środku. Lewy środkowy, prawy środkowy, dolny środkowy oraz górny środkowy piksel posiada wartość 0.

Rysunek 5: (*Opracowanie własne*) Przykład elementu strukturalnego o rozmiarze 3×3 z punktem centralnym w dolnym środkowym pikselu. Lewy dolny, lewy środkowy, środkowy oraz prawy dolny piksel mają wartość równą 0.

3.5 Sąsiedztwo

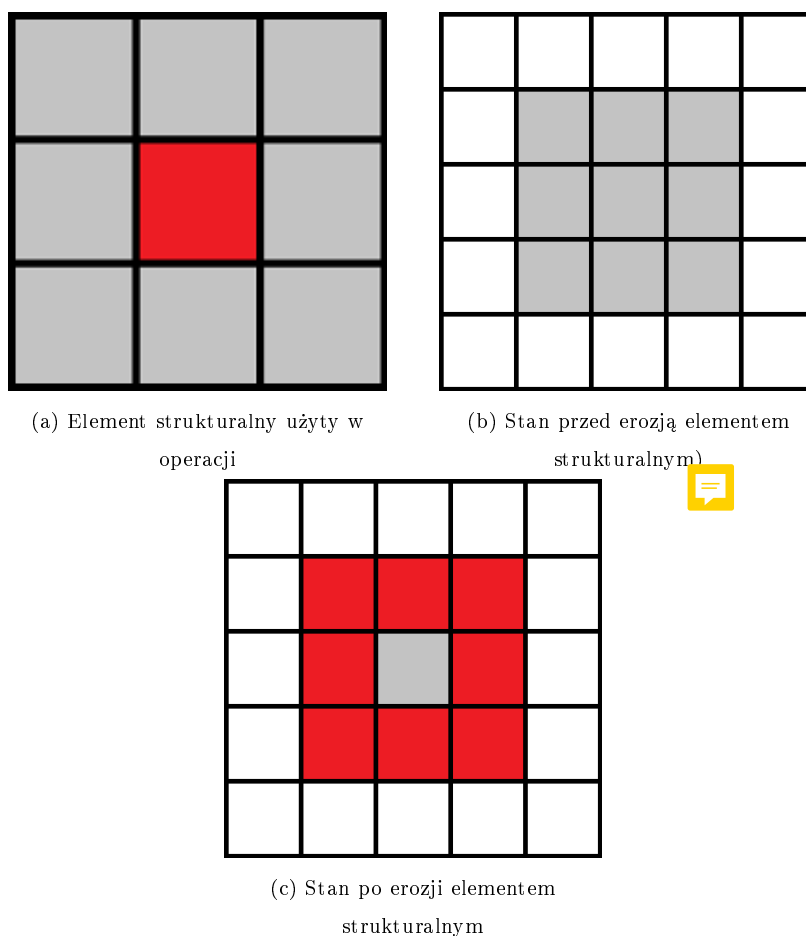
Sąsiedztwo - jest to sposób w jaki zdefiniowane jest otoczenie danego piksela. Wyróżnia się dwa główne sąsiedztwa: Moore'a oraz Von Neumanna

Rysunek 6: (*Opracowanie własne*) Sąsiedztwa

3.6 Erozja

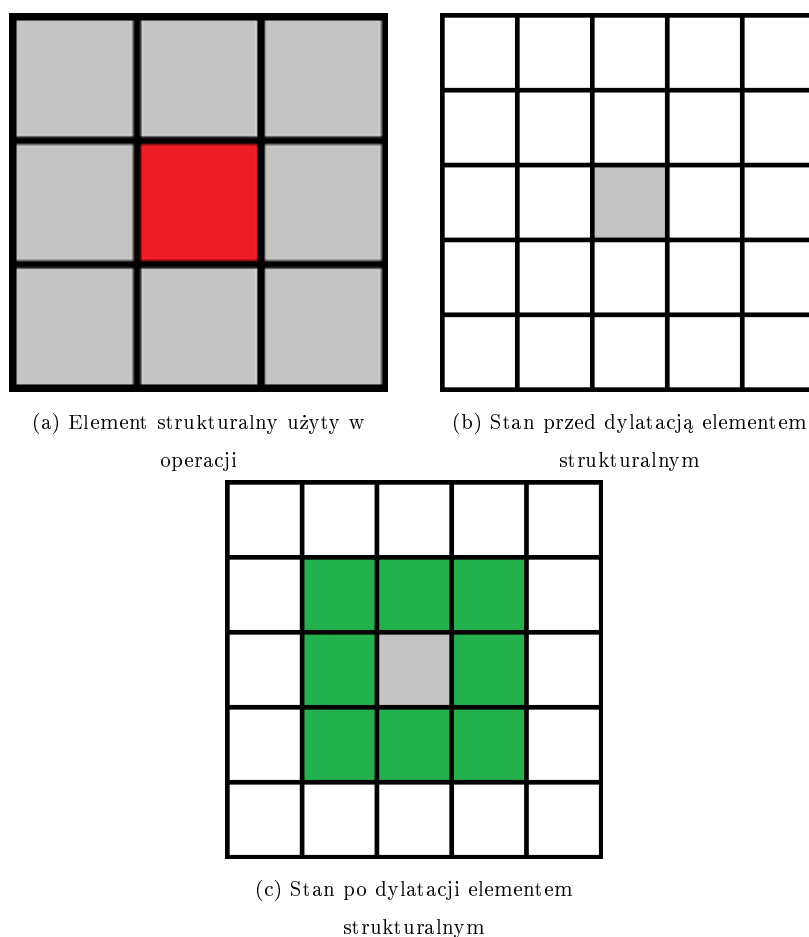
Erozja - czyli zwężanie. Przyłożenie elementu strukturalnego do każdego piksela p_{ij} na obrazie w celu sprawdzenia czy choć jeden piksel z sąsiedztwa p_{ij} ma wartość równą zero. Jeżeli tak - punkt centralny również przyjmuje wartość 0. W przeciwnym przypadku wartość pozostaje bez zmian.

Rysunek 7: (*Opracowanie własne*) Erozja (Czerwonym kolorem zaznaczono piksele, które zmieniły wartości z 1 na 0)

3.7 Dylatacja

Dylatacja - czyli rozszerzanie. Przyłożenie elementu strukturalnego do każdego piksela p_{ij} na obrazie w celu sprawdzenia czy choć jeden z pikseli sąsiedztwa p_{ij} ma wartość równą jeden. Jeżeli tak - punkt centralny również przyjmuje wartość 1. W przeciwnym wypadku wartość nie ulega zmianie. Dylatacja i erozja są operacjami dualnymi. Oznacza to, że jeżeli wykonamy negatyw obrazu, a następnie zadziałamy identycznym elementem strukturalnym na negatyw. Skutkiem takich działań będzie odwrotność działania erozji z dylatacją. Erozja na negatywie zadziała z takim samym skutkiem jak dylatacja na oryginale. Natomiast zastosowanie dylatacji na negatywie przyniesie takie same skutki jak wykonanie erozji na oryginale.

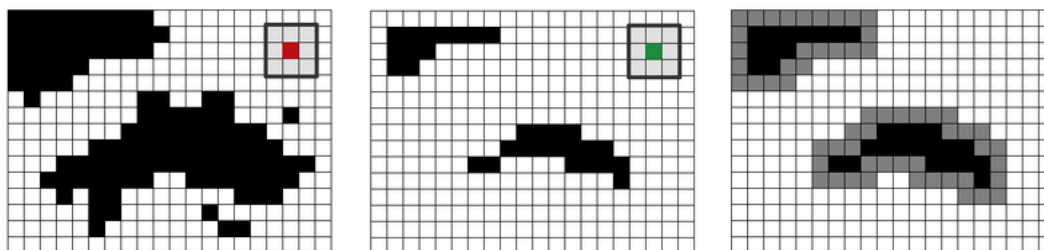
Rysunek 8: (Opracowanie własne) Dylatacja (Zielonym kolorem zaznaczono piksele, które zmieniły wartości z 0 na 1)

Dylatacja i erozja są operacjami dualnymi. Oznacza to, że jeżeli wykonamy negatyw obrazu, a następnie zadziałamy identycznym elementem strukturalnym na negatyw. Skutkiem takich działań będzie odwrotność działania erozji z dylatacją. Erozja na negatywie zadziała z takim samym skutkiem jak dylatacja na oryginale. Natomiast zastosowanie dylatacji

na negatywie przyniesie takie same skutki jak wykonanie erozji na oryginale. Należy zauważyć, że dylatacja i erozja nie są operacjami odwrotnymi. Przykłady powyżej może coś takiego sugerować, jednak tak nie jest. Dzięki dylatacji możemy zamykać otwory w obiektach znajdujących się na obrazie. Po wykonaniu takiej operacji i zamknięciu obiektu, erozja nie sprawi, że na nowo się otworzy. To samo tyczy się pojedynczych punktów (piksele, których każdy sąsiad ma wartość 0). Zadziałanie na taki pojedynczy piksel erozją sprawi, że zniknie. Nie da się zadziałać dylatacją w taki sposób, aby taki punkt na nowo się pojawił. Pozwala to wyciągnąć następujące wnioski: Dylatacja jest świetnym sposobem na zamykanie drobnych dziur. Erozja jest świetna w usuwaniu małych obiektów. Jednak te operacje mają swoje minusy, nie działamy erozją czy dylatacją tylko na wybrane punkty. Działamy nimi na cały obraz. Właśnie dlatego powstały dwie kolejne operacje: Otwarcie oraz Zamknięcie.

3.8 Otwarcie morfologiczne

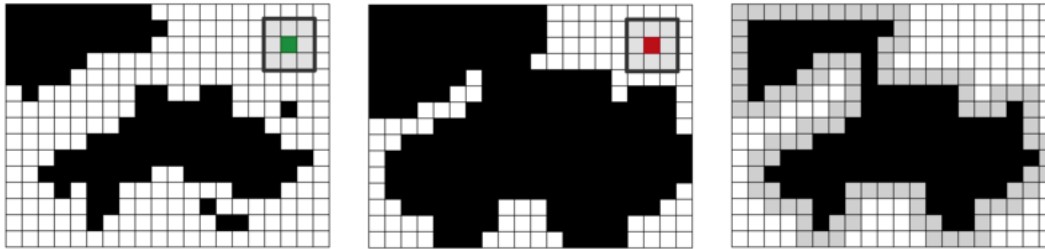
Otwarcie morfologiczne - jest równoważne dwóch następujących po sobie operacjach na obrazie: erozji, a następnie dylatacji. Operacja ta pozwala usunąć małe elementy, tak zwany szum i następnie odbudować te obiekty, które ucierpiały na skutek erozji. Dzięki temu uzyskujemy czysty obraz, pozbawiony drobnego szumu.

Rysunek 9: (Źródło: <https://pl.wikipedia.org>) Przykład z elementem strukturalnym 3×3 z punktem centralnym na środku. Jak możemy zauważyć, pojedyncze piksele (nie posiadające sąsiadów z wartością 1 zostały usunięte. Następnie reszta obiektów zostaje odbudowana.

3.9 Zamknięcie morfologiczne

Zamknięcie morfologiczne - jest równoważne dwóch następujących po sobie operacjach na obrazie: dylatacji, a następnie erozji. Wykonanie dylatacji, a następnie erozji pozwala nam zamknąć niektóre obiekty, a następnie przywrócić pozostałe obiekty do stanu sprzed dylatacji.

Rysunek 10: (Źródło: <https://pl.wikipedia.org>) Przykład z elementem strukturalnym 3×3 z punktem centralnym na środku. Jak możemy zauważyć, piskele, które wcześniej były odłączone od większego obiektu, leżały niedaleko teraz stanowią integralną jego część, a dwa większe obiekty połączyły się.

3.10 Korekcja Gamma

Korekcja Gamma - operacja punktowa wykonywana na obrazie monochromatycznym. Bazuje na krzywej gamma. Wyraża się ją za pomocą wzoru $L'(x, y) = L(x, y)^\gamma$. Zastosowanie $\gamma = 1$ sprawia, że nic się nie zmienia. Natomiast w przypadku, gdy $\gamma > 1$ obraz zostanie przyciemniony. Analogicznie w przypadku $\gamma < 1$ obraz zostanie rozjaśniony. Przy czym założeniem jest: $\gamma \in [0, 1]$.

Rysunek 11: (Źródło: <http://www.algorytm.org>) Od lewej: $\gamma > 1$ obraz przyciemniony, $\gamma = 1$ brak zmian, $\gamma < 1$ obraz zostaje rozjaśniony.

4 Rozdział II. Część Praktyczna

4.1 Wykorzystane oprogramowanie

4.2 Diagram UML aplikacji

4.3 Omówienie implementacji

4.4 Omówienie interfejsu

4.5 Listing kodu

5 Wnioski

6 Podsumowanie

7 Bibliografia

Literatura

- [1] Rafael C. Gonzalez and Richard E. Woods *Digital Image Processing Third Edition*
- [2] Murray, James D; VanRyper, William *Encyclopedia of graphics file formats*
- [3] Susanna Laurén *What is required for good adhesion?* <https://www.biolinscientific.com/blog/what-is-required-for-good-adhesion>
- [4] *Cyforwe przetwarzanie obrazów binarnych* https://pl.wikipedia.org/wiki/Cyfrowe_przetwarzanie_obraz%C3%B3w_binarnych
- [5] *TIFF* <https://en.wikipedia.org/wiki/TIFF>
- [6] *Korekcja gamma* <http://www.algorytm.org/przetwarzanie-obrazow/korekcja-gamma.html>
- [7] Microsoft Docs *MSBuild* <https://docs.microsoft.com/en-us/visualstudio/msbuild/msbuild?view=vs-2019> 11/04/2016

Spis rysunków

1	(<i>Opracowanie własne</i>) Przykład elementu strukturalnego o rozmiarze 3×3 z punktem m w środku. Wszystkie piksele elementu strukturalnego posiadają wartość równą 1. . . .	7
2	(<i>Opracowanie własne</i>) Przykład elementu strukturalnego o rozmiarze 3×3 z punktem centralnym w środku. Lewy dolny, lewy górny, prawy dolny oraz prawy górny piksel posiada wartość 0.	7
3	(<i>Opracowanie własne</i>) Przykład elementu strukturalnego o rozmiarze 3×3 z punktem centralnym w lewym dolnym rogu. Lewy górny, prawy górny oraz prawy dolny piksel posiada wartość 0.	8
4	(<i>Opracowanie własne</i>) Przykład elementu strukturalnego o rozmiarze 3×3 z punktem centralnym w środku. Lewy środkowy, prawy środkowy, dolny środkowy oraz górny środkowy piksel posiada wartość 0.	8
5	(<i>Opracowanie własne</i>) Przykład elementu strukturalnego o rozmiarze 3×3 z punktem centralnym w dolnym środkowym pikselu. Lewy dolny, lewy środkowy, środkowy oraz prawy dolny piksel mają wartość równą 0.	8
6	(<i>Opracowanie własne</i>) Sąsiedztwa	9
7	(<i>Opracowanie własne</i>) Erozja (Czerwonym kolorem zaznaczono piksele, które zmieniły wartości z 1 na 0)	9
8	(<i>Opracowanie własne</i>) Dylatacja (Zielonym kolorem zaznaczono piksele, które zmieniły wartości z 0 na 1)	10
9	(<i>Źródło: https://pl.wikipedia.org</i>) Przykład z elementem strukturalnym 3×3 z punktem centralnym na środku. Jak możemy zauważyć, pojedyncze piksele (nie posiadające sąsiadów z wartością 1 zostały usunięte. Następnie reszta obiektów zostaje odbudowana.	11
10	(<i>Źródło: https://pl.wikipedia.org</i>) Przykład z elementem strukturalnym 3×3 z punktem centralnym na środku. Jak możemy zauważyć, piksele, które wcześniej były odłączone od większego obiektu ale leżały niedaleko teraz stanowią integralną jego część, a dwa większe obiekty połączyły się.	12
11	(<i>Źródło: http://www.algorytm.org</i>) Od lewej: $\gamma > 1$ obraz przyciemniony, $\gamma = 1$ brak zmian, $\gamma < 1$ obraz zostaje rozjasniony.	12